

Легіон імені Симона Петлюри — Антикомуністичне Об'єднання Кол. Військовиків Сov. Армії

ШТУРМ

Військово-політичний журнал ЛЕГІОНУ імені СИМОНА ПЕТЛЮРИ

LEGION of SIMON PETLURA

Ukrainian Antikommunistic
Organization of former soldiers
and officers of the Soviet Army

SIMON PETLURA's LEGION

Ukrainischer Antikommunistischer
Verein ehemaliger Soldaten
und Offiziere der Sowjet Armee

LÉGION de SIMON PÉTLURA

Association Ukrainienne Anti-
communiste d'Anciens Soldats
et Officiers de l'Armée Soviétique

S T U R M

№ (35)

1 9 6 5

11. Jahrgang

Preis 1 DM

Herausgeber: W. Slon

Neu Ulm, Finningerstr. 10
Deutschland

Postverlagsort: 791 Neu Ulm/Donau

Druck: „Ukrainski Wisti“, Neu Ulm

ЗМІСТ:

Хочеш миру — готовься
до війни

Сот Я. Жук

До підсумків хрущовського
періоду в розвитку збройних
сил СССР

Майор П. Дубок

Про двоцентровість
в комуністичному світі,
можливу реакцію Заходу
на неї та наші перспективи

Радар

Майбутнє авіоматок

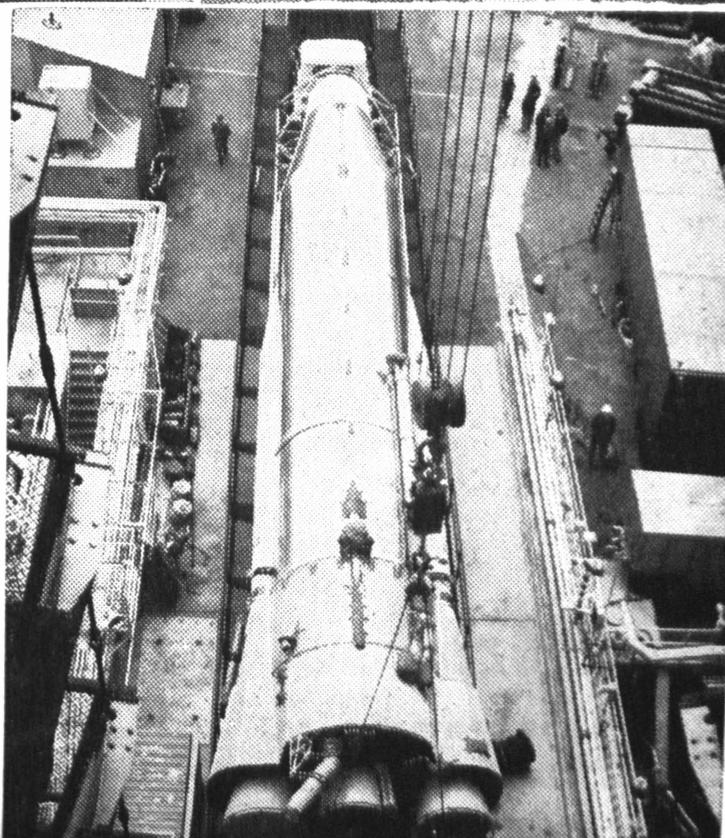
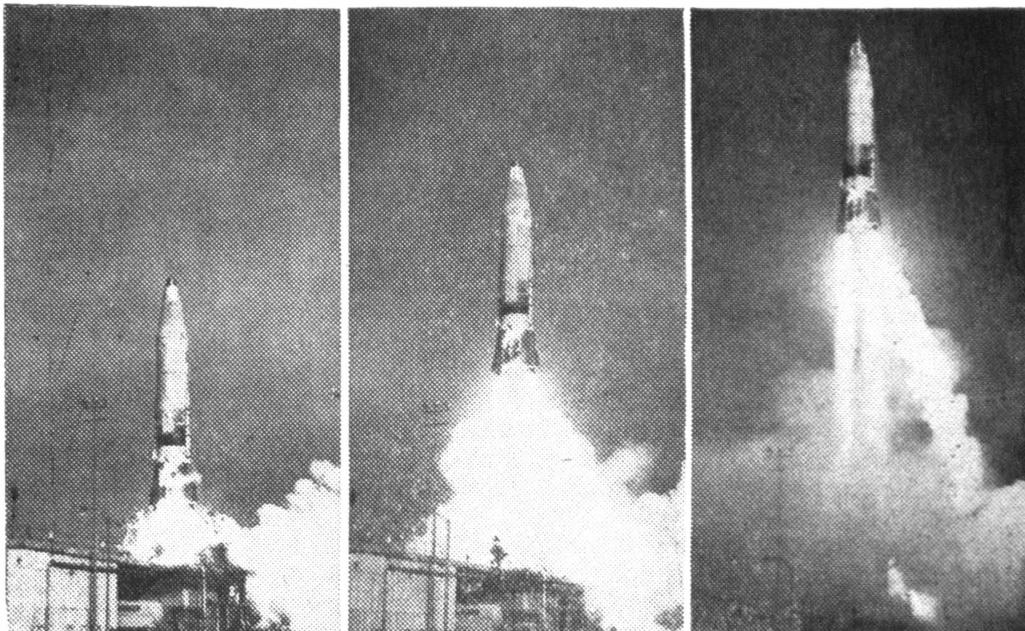
Військові новини

Природа і наука

Нові винаходи

На обкладинці:

Міжконтинентальна ракета
„Атлас“

1 9 6 5

РІК ВИДАННЯ 11-й

Хочеш миру — готуйсь до війни

Цей заголовок ми запозичили з популярного советського гасла часів з перед другої світової війни. «Миролюбна» червона московська імперія, прикриваючись гаслом миру ввесь час, з метою загарбання нових теренів і перетворення їх у своєї колонії, готовилась і готовиться далі до війни. Для цього вона розбудувала:

Ракетні школи в Саратові, Куйбишеві, Свердловську, Ризі, Новосибірську, Іркутську і Ташкенті.

Фабрики ракет в Ризі, Києві, Москві, Ленінграді, Казані, Харкові, Куйбишеві, Саратові, Свердловську, Омську, Новоросійському, Іркутському і Комсомольську.

Науково-дослідні централі по вдосконаленню ракет в Ризі, Києві, Куйбишеві, Казані, Томську, Новосибірську, Іркутську та Капустин Яр.

Ракетні бази в Москві, Менську, Смоленську, Києві, Одесі, Капустин Яр, Кіровську, Казані, Куйбишеву, Магнітогорську, на побережжі Азильського озера, Моргабі, Алма-Аті, Омську, Таймирі, Томську, Іркутську, Комсомольську, Ніколаєвську, Оха, Терпені, Корсанові, Мількові та Анадирі.

Атомові заводи в Томську, коло озера Байкал, Іркутську та в північній частині Сибіру.

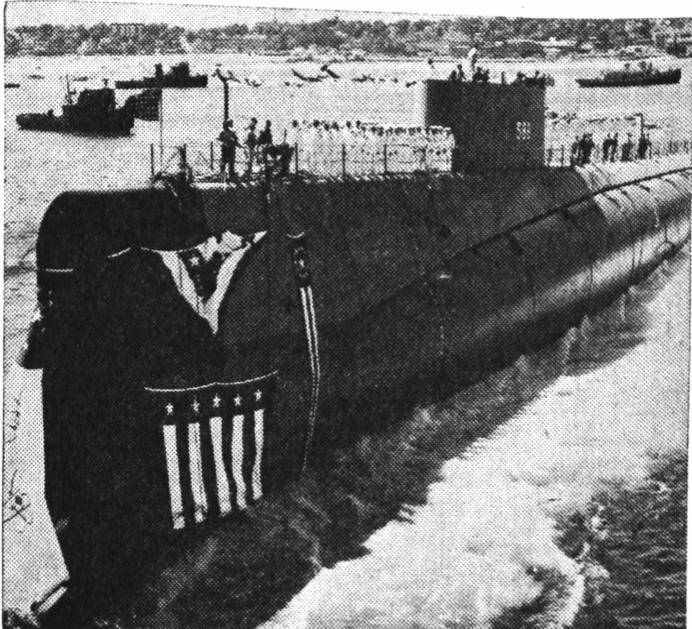
Щоб забезпечити свої терени від «братньої опіки червоного московського ангела миру», західний вільний світ, а передусім США, змушені також зміцнювати свої збройні сили, забезпечуючи їх найmodернішою зброєю.

Оборонний пас крайній західного вільного світу на сьогодні так разбудований, що на випадок агресивних дій європейсько-азійських комуністичних колонізаторів, на чолі з Москвою та Пекіном, в них не знайдеться жадного шматка території, який би міг уникнути поцілу, а при потребі і повного знищення, ядерною зброєю країнами вільного світу. Лише сила шістнадцяти Поляріс-Ракет, які перебувають на озброєнні одного американського атомового підводного човна, має більшу руйнуючу силу, як сила зужитих

усіх бомб і гранат воюючими країнами в час другої світової війни. Таких атомових підводних човнів з більш удосконалішою конструкцією, як були перші, озброєнних Поляріс-Ракетами до 1967 року лише США матимуть понад сорок п'ять.

В статті, надрукованій на сторінках «Сатердей Іннінг Пост», міністер військових справ США Мек Намара писав, що військові сили США особливо в атомовому озброєнні перевищують в кілька разів, советські військові сили.

США посідають понад 1100 тяжких бомбовиків далекої дії, готових кожної хвилини поцілити ворожі об'єкти своїми атомовими стрільнами, в той час СССР має не більше як 100 тяжких і 150 середніх бомбовиків, яких засяг дії спроможний досягнути лише Канади та частину північно-західного терену США. Крім цього США мають

Американський гіант — підводний човен «Трітон»

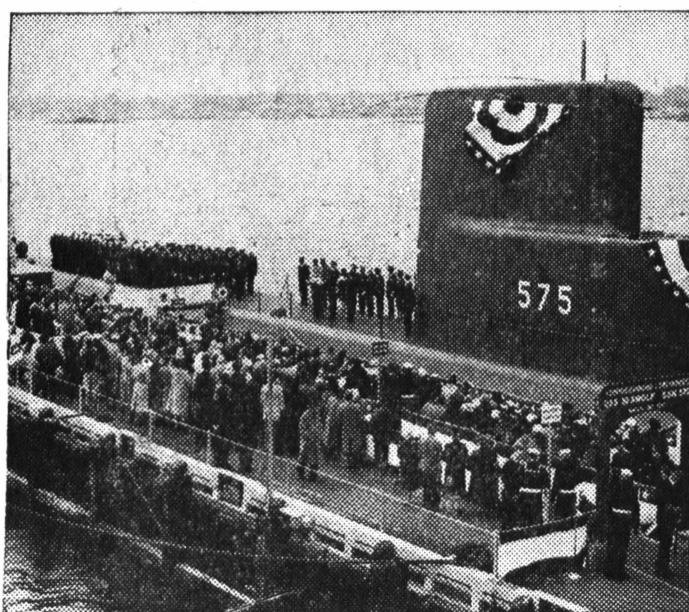
понад 800 міжконтинентальних балістичних ракет, розташованих на вистрільних площацях і готових до кожнохвилевої дії. Совети ж мають таких ракет в чотири рази менше, з яких дуже мало розташовано на вистрільних площацях і готових до стрілу.

Лише на борту 16 підводних човнів (тепер їх 32) США тримають в повній бойовій готовості 256 Поляріс-Ракет, що мають засяг дії радіусом 2400 км. і більше, в той час як советські ракети на підводних човнах малого розміру і мають засяг дії в три рази менший, як Поляріс-Ракети.

Радарні станції США є в повній готовості протягом півсекунди виявити ворожі стрільна і в дорозі до їхньої цілі їх знищити. Мають США протиракетні ракети, що можуть винищувати ворожі ракети в повітрі по дорозі до їхньої цілі, а також торпедну зброю для знищенння підводних човнів, включно з атомовими човнами.

В зв'язку з технічним удосконаленням озброєння та винаходом нових видів зброї — ракет і бомбовиків, — американські Збройні Сили з кожним днем міцніють.

Не згадав Мек Намара лише одного, що най-

Американський атомовий підводний човен

«Морський вовк»

Сотник Я. ЖУК

До підсумків хрущовського періоду в розвитку збройних сил ССР

Советські збройні сили під цю пору перебувають на грані двох етапів свого розвитку. Відрізок часу від появи в ССР в 1957 році ракет далекого і наддалекого засягу та приблизно, до «жовтневого перевороту» в Москві минулого року являє собою один із найзначніших і разом із тим завершених періодів у майже півторічній історії советської армії.

Характеризується цей період практичним освоєнням основних технічних досягнень сучасної воєнної революції: освоєнням атомової і ракетної зброї, зі всім її оснащенням, а також озброєнням військ цією технікою. В воєнно-технічному відношенні період цей характерний освоєнням сильних носіїв атомової зброї, появою водневих зарядів надзвичайної сили масового знищенні й руйнації (силою в понад 50 мегатонн), розвитком штучних сателітів землі, як розвідочних і передаточних засобів зв'язку і спостереження, появою підводних човнів з атомовими рушіями і ракетно-атомовою зброєю, а також використанням у воєнній справі електроніки і запровадження початків кібернетики.

Разом із тим період цей знаменний глибокими психогірічними переговореннями в советській армії, що найшли свій вияв в новій воєнній доктрині, тобто в ревізії воєнної теорії і военного мистецтва, а також, як наслідок, у внутрішній

сильнішою зброєю в боротьбі з комунізмом є антикомуністичні і антиімперіалістичні народні сили, поневолені сьогоднішньою Москвою. А на ці сили варто було б звернути не меншу увагу, чим на ракети та атомові бомби.

***

Недавно США приступили до серійного виробництва невеличкого транспортового возика з призначенням для так званих «малих» військових операцій. На нижній частині вмонтовано з одного боку колесо, а з другого ручки, за допомогою яких може два солдати його котити. Побудований він з скла, яке в середині переткане спеціальними нитками. І не дивлячись на порівняно великі габарити (0,9 x 0,76 x 1,8 метрів) важить усього лише тридцять кг. В ньому можна перевозити вантажі вагою понад сто кг., або ранених. Внутрішня побудова дозволяє так закріплювати вантажі, що в час транспортування їх можна кантувати любим способом, що збільшує маневровість пересування. Також можна цього возика перебудувати швидко на дво-містний човен. Для цього обидві його половини закриваються і закріплюються між собою спеціальним замком, а ручки переходять тоді в двохлопастне весло. Вантажна спроможність такого човна має більше як 500 кг.

***

В дуже скорій перестановці шістнадцяти взаємно замінюваних частин, США мають нову зброю для семи різних видів зброєння і різного призначення. При перестановці цих взаємно замінюваних частин можна мати такі види зброї: автоматичний карабін, штурмову рушницю, кулемет з магазином або кулемет з стрічковою подачею, станковий кулемет на тринозі, стаціонар-

структурі советських збройних сил. Як відомо, в советських збройних силах у всі часи був непорушним принцип гармонійного збалансування всіх родів військ, теоретично нерозділованих на головні і другорядні. Безапеляційне проголошення Хрущовим у 1960 році ракетно-атомових сил основним і головним родом військ було різким порушенням принципу гармонійної будови і вживання збройних сил.

Отже якісний характер цих змін позначений як появою нових засобів боротьби в масових розмірах, так і «революцією в умах», в поглядах на війну і в поглядах на свої обов'язки всього уніформованого складу советської армії. Советські воєнні теоретики розробили навіть засади глобальної війни («Весна стратегія» — В. Соколовського), аналізуючи липше питання атомової стратегії, цілком негуючи проблеми обмежених (льоткальних), чи так званих визвольних війн, можливість яких цілком уже ніби виключена. Знаменним являється час появі цієї праці — безпосередньо перед подіями навколо Куби в 1962 році, що вказує на продуманий намір психологічно застрашити противника готовістю ССР до тотальної війни. При тому советські теоретики підкреслювали, що советська стратегія не визнає нав'язуваної їй американськими фахівцями «гри» на можливість обмеження атомової війни, і що

ний кулемет з стрічковою подачею патронів і гранатомет.

До цих видів зброї невеликого калібру (5,6 міліметрів) куля заміняється стрілою. Стріла товщиною як серцевина в звичайному олівці, довжиною 25,4 міліметри може нанести жахливу рану. По своїй силі вона дорівнюється силі «дум-дум» кулі. Випробування у варіанті штурмової рушниці, вага якої 2820 гр., довжина 965 міліметрів, а коли скаласти її приклад, то довжина її виноситиме лише 790 міліметрів, показало, що людина, яка перебуває за залізно-бетоновою стіною товщиною в 203 міліметри, може бути тяжко ушкодженою.

***

Для підтримки вертольотами наземних частин (піхоти) з повітря США виробляють 40 міліметрові гранатомети, які дають 250 вистрілів на хвилину з засягом дії до 400 метрів, а це уможливлює лише одному вертольотові пошкодити велику площину противника на землі.

***

Конструктори США плянують на початку 1966 року закінчити будівництво нової системи Сателітів Землі з призначенням для «особливо важливих військових наказів і звідомлень в критичні хвилини». Як заявив на пресовій конференції в Тексасі Президент Джонсон, до цієї нової системи зв'язку належатиме 24 Сателітів, які будуть стартувати навколо Земної кулі. З трьох Ракетами «Тітан 3 = Ц», вісім з двадцяти чотирьох сателітів Землі буде запущено в повітряний простір в районі Екватора. Згідно з повідомлень з Пентагону, вартість цієї нової системи зв'язку виноситиме близько двадцяти мільйонів доларів.

4 советська армія буде негайно і рішуче наносити свої удари не лише по воєнних цілях противника, але й по всьому, що «живить війну», тобто по містах, промислових центрах, вузлах комунікації і будь-яких значніших скупченнях населення.

Так як уже з 1957 року розвитком советських збройних сил керував безпосередньо Хрущов, особливо наголошуючи революційний характер реформ, а такоже беручи до уваги його ролю в практичному запровадженні нової доктрини в життя, період цей можна без перевбільшення назвати хрущовським. Хрущовський «стиль» проявився як у динамічному характері нових затій, так і в певному ризику їхнього здійснення, що доходив до авантюризму. Основну ідею Хрущова цього періоду можна визначити як спробу осідлати хвилю новітньої воєнної революції (іноді існуючої лише в пропаганді, чи значно перебільшеної), всіляко пропагуючи при тому неперевершенні советських успіхів в розвитку ракетної техніки і тим створити застрашуюче пугало не лише для збереження існуючого поділу світу і закріплення советського панування в його значній частині, але й для наступального ведення «холодої війни».

По різноманітним заявам Хрущова і визначених советських фахівців, можна було помітити, що Москва плекала надію на можливість досягнути таку перевагу в розвитку ракетно-атомової зброї, при якій «гаряча» війна проти США перестала б бути нерозважним ризиком. Деякі заяви советських маршалів про успішне рішення проблеми переходження советськими противітряними силами навіть балістичних ракет показували, в який спосіб Москва намагалась досягти таку перевагу. В зв'язку з здійсненням цих плянів на верхах советської армії були проведені значні персональні зміни. Було усунено значну кількість сталінських маршалів, прихильників старої школи, замінено їх хрущовськими прихильниками, які і допомогли теоретично й організаційно офорими нові ідеї Хрущова. Довелось також докорінно реорганізувати соціальну структуру війська, змінити характер воєнної дисципліни і системи керівництва. Було поставлено ставку на виховання «свідомої» дисципліни і широкої персональної ініціативи аж до низових з'єднань армії, враховуючи володіння ними зброєю виключної нищівної сили, що вимагає від кожного високої технічної культури, свідомої дисципліни, швидкої орієнтації й уміння самостійно прийняти найраціональніше рішення в найскладніших і непередбачуваних обставинах. Слід підкresлити, що заходам цим не можна відмовити в певній логічності і продуманності. Проте при їхньому здійсненні скоро виявилась повна невідповідність наявних сил і засобів до поставленої мети. Посилення розвитку ракетно-атомового потенціалу в таких розмірах вимагало таких матеріальних жертв і напруження, які загрожували не лише втриманню на необхідному рівні військ конвенційної зброї, а й повним порушенням ритмічності економічного розвитку країни в цілому. При чому, скорочення наземних, повітряних і морських збройних сил країни швидко дало себе відчути в конфлікті з комуністичним Китаєм і взагалі на євро-азійському континенті, де значення військ конвенційної зброї все ще досить велике. В цих надто напружених обставинах були необхідні швидкі й успішні наслідки здій-

снення хрущовської воєнної доктрини. Ця необхідність посилювалась ще й тим, що з 1961 року, з початком президентства Д. Кеннеді, США прийняли советський виклик на ракето-атомові перегони. Бюджети на оборону досягли в 1961-1963 роках астрономічних сум (блізько 50 млрд. доларів на рік), що наочно демонструвало можливості і практичні зусилля Сполучених Штатів Америки.

За такої ситуації, що змушувала Москву поспішати з використанням створених напочатку шестидесятіх років советських успіхів в розвитку ракетної техніки, мали місце берлінська (1961) і Кубінська акції. Слід мати на увазі, що в обох цих акціях, незалежно від оцінки їхнього висліду, СССР був агресивною стороною. Правда, коли розглядати советську акцію на Кубі, як привентивну, запобіжну операцію супроти ніби навислої небезпеки американської інтервенції на Кубу, то цю акцію слід вважати успішною. Однак обидві ці акції показали, що, не зважаючи на ввід Советським Союзом в гру крайніх засобів атомового залякування, а у випадку Берліну і великих сил військ конвенційної зброї советської і східноєвропейських сателітних армій, вони не пренесли очікуваного успіху в психологічній війні супроти США.

Через вісім місяців після кубінської акції Москва зробила висновки про те, що при допомозі лише атомового залякування здійснити пляні поширення комунізму в світі не можливо. Більше того. Ілюзії швидкими діями відібрati в США першість у розвитку воєнної революції були полищені на невизначений час. Підписанням умови про заборону випробування цілого ряду видів атомової зброї в липні 1963 року було явним доказом намагань Москви уповільнити темпи в ракетно-атомовому змаганні. Одночасно це було намагання установити деяку рівновагу сил між СССР і США, підтримувану менш дорогою ціною. Поминаючи розгляд справи про те, кому — США чи СССР, більш вигідний перепочинок, що його отримала Москва, не жертвуячи при тому можливістю в кожен час повернутись до старого курсу, можна констатувати явний зрив советської спроби захопити провідну роль в розвитку воєнної революції. Ця ж обставина і змусила Москву, починаючи з 1963

Советський танк (фотознімка з Берліну)

Майор П. ДУБОК

Про двоцентровість в комуністичному світі, можливу реакцію Заходу на неї та наші перспективи

Характерною ознакою часу, в якому ми живемо, є той факт, що події у міжнародних взаємовідносинах постають і розвиваються так несподівано і з такою неймовірною швидкістю, що свідомість сучасників часом виявляється непідготованою до їх сприйняття та для правдивої оцінки їх значимості для долі світу.

Одною із таких подій є факт, що не так давно найкраще зорганізований і здисциплінований бльок народів, а точніше, комуністичних держав сьогодні, в наслідок внутрішніх протиріч, розколюється на два ідеологічно одноіменних, але в деяких питаннях стратегії і тактики нетогожніх і ворогуючих таборів. Тобто, один табір репрезентований Москвою, що включає в собі: — Болгарію, Східну Німеччину, Чехословаччину, Польщу, Мадярщину, Зовнішню Монголію, а також частково Кубу і Югославію. Другий, репрезентований Пекіном включає Албанію, Північну Корею, Північний В'єтнам та комуністичні партії Індонезії і Японії.

Постає питання, що ж стало причиною такого розшарування комуністичних країн й утворення двох бльоків, а значить і двоцентровости в комуністичному русі?

Причиною до цього, головним чином, стало ставлення до проблеми про методи, як ліпше можна упокорити західний світ та утвердити комунізм у всьому світі. Отже ті, що склали табір, репрезентований Москвою, твердять, що в наш час немає ні однієї нації яка, будучи заангажованою у збройних змаганнях, могла б пережити майбутню війну, ведену сучасними засобами. А сскільки так, то це значить, що комунізм мусить

робити все можливе аби запобігти виникненню війни, навіть малої, яка швидко може перерости у війну загальну з приміненням атомової зброї. Ті ж, що склали табір, репрезентований Пекіном, твердять, що комуністичний світ з його атомовою зброєю і ракетами є і може бути набагато сильнішим Заходу, і тому не комунізм, а Захід має боятися війни. Комунізм не сміє ухилятися від застосування сили зброї, яка б вона, та зброя, не була для справи комунізму.

Далі керівництво КПСС твердить, що приклад Советського Союзу, економчіна допомога відсталим країнам, дипломатія і пропаганда є найкращі і безпечніші засоби для форсування комунізму в світі. І що атакувати Захід треба насамперед одірванням від нього економічно відсталих країн та спрямування їх на шлях нейтралізму.

Мао Це Тунг же тієї думки, що, якщо йдеться про економічну допомогу, то Советський Союз насамперед зобов'язаний допомогти своїм комуністичним союзникам, а не буржуазним невтралистам. Далі КПСС каже, що блажений той чоловік, хто лепче про війну, не знаючи властиво про що він говорить. Бо ж імперіалізм, хоч паперовий тигр, як його називає Мао, але все ж таки той паперовий тигр має атомові зуби і тому є дуже небезпечним для комунізму. Але Мао відповідає, що це не було марксиста-ленинця чи просто революціонера, який би був так спаралізований страхом перед термоядерною зброєю і так піддався б залякуванням імперіалістичних шантажників, як це є з керівництвом КПСС. Бо ж не має значення, які зуби має той імперіалізм — гарматні, танкові, термоядерні, чи будь які інші,

року, значно знизити настирливість і агресивність її зовнішньої політики.

Звичайно головною передумовою, виграної в 1963-1964 роках в перегонах озброєння були зусилля США. Але по советському боці можна було спостерігати непосередні ознаки того, що там в ракетно-атомовому розвитку весь час були якісь неполадки і «вузькі» місця. Враховуючи властиву советським збройним силам традиційну відсутність динаміки в пересуванні на становищах вищого командного складу, щорічні, починаючи з 1960 року, усунення головнокомандуючих стратегічними ракетно-атомовими силами (маршал Неделін в 1960 р., Москаленко в 1961, Берюзов — 1962, Крилов в 1963 році) не можуть бути свідоцтвом нормального стану в цій сфері.

Отже час з кінця 1963 року і до усунення Хрущова був етапом певного затихання так динамічно початого в 1957 році хрущовського періоду воєнної доктрини, а жовтень минулого року знаменує собою початок нового періоду. Кінець попереднього етапу крім того характеризується також смертю «ума» того періоду — маршала С. Берюзова, начальника штабу советської армії, яка наступила в повітряній катастрофі в скорому часі після усунення Хрущова. Характерно при-

тому відмітити, що майже місяць після смерті Берюзова нове советське керівництво не признало нової особи на це становище. Призначення маршала М. Захарова в кінці листопада в певній мірі визначило і перші віхи нового періоду. Захаров займав це становище уже раніше (1960-1963) біля трьох років, і то в найяскравіший час боротьби Хрущова за лідерство в воєнній революції й інспірації обох боїв «холодної війни» — берлінського і кубінського. Його тодішня відставка передувала умові про заборону атомових випробувань. Неперебільшуючи значення начальника Генерального штабу советської армії, що являє собою лише виконавчий орган мілітаризованої верхівки політичних керівників і їхній фаховий дорадник, можна зробити висновок, що ідеї попереднього періоду не похоронені назавжди, а лише тимчасово законсервовані.

Всі ці симптоми, як і деякі інші, що не входять в розгляд цієї статті, указують на те, що хоч і немає підстав на побоювання гострих криз на головному, європейському терені «холодної війни» в найближчому майбутньому, однак немає підстав розраховувати Заходові на безтурботне майбутнє.

всеодно вони гнилі і не міняють паперової природи того тигра.

Ця перестрілка між Москвою і Пекіном, що почалась ще в 1956 році і велась головним чином в потайках від зовнішнього світу, сьогодні закінчується тим, що советське керівництво відкрито обвинуває Мао в расизмі, в намірах протиставити інтереси пролетаріату кольорових народів інтересам пролетаріату білих народів, а зокрема інтересам советського народу і т. д.

Керівництво КПСС також з підозрою ставиться до міркувань Мао, якими керується той в намаганнях розв'язати 3-тю світову війну. Воно каже, що, якщо б навіть у майбутній війні між комунізмом і капіталізмом переможцем вийшов комунізм, то хто і для кого мав би будувати оте нове життя на руїнах капіталізму, про яке так багато говорить Мао, коли в огні термоядерної збрсі згорів би не тільки імперіалізм і експлуататорські класи, але й пролетаріят тих країн, за краще майбутнє якого ніби то мала б бути війна?

А Мао з свого боку обвинуває керівництво КПСС, що воно веде ревізіанестичну політику, яка служить інтересам буржуазії, та сприяє швидкому зростанню капіталізму в Співдружності Союзі. Що воно під плащиком бротьби з культом особи вдійсноти зненія славлює диктатуру пролетаріату та соціалістичну систему таким чином промощає шлях до реставрації капіталізму в Співдружності Союзі. Що воно підтримує всіляких дегенератів і відступників від комунізму засівших на провідних становищах, підбадьорує їх бути навіть більш безсоромними в надежді своїх становищ та у привласненні плодів праці трудового люду Співдружності Союзу. А це означає, що він прискорює нарощання класових протиріч в співдружності суспільстві. Що воно також саботує соціалістичну плянову економіку, застосовуючи капіталістичний принцип зиску, стимулюючи капіталістичну конкуренцію та підміняючи соціалістичну власність капіталістичною. Що воно прищиплює в співдружності суспільстві буржуазну ідеологію, буржуазні поняття свободи, рівності, братерства та гуманізму, що воно насаджує в співдружності суспільстві буржуазний ідеалізм, метафізику, реакційні ідеї буржуазного індивідуалізму, гуманізму та пацифізму, заперечуючи в цей спосіб соціалістичну мораль та етику. Що гнила західня культура є аж занадто модною зараз в Співдружності Союзі, тоді як соціалістична культура є там гною і переслідування. Що советське керівництво під покривалом ідеї так званої мирної коекзистенції вдійсноті вступило в змову з американським імперіалізмом і в його угоду розсаджусою соціалістичний табір та протиставиться революційному змаганню уярмлених людей і націй світу. І нарешті, що Москва під претекстом плянування і координування економік сателітних країн вдійсноті намагається підпорядкувати економіку тих країн своїм імперським інтересам. А тому і в обороні світового комунізму Пекін вирішив зорганізувати 4-й, чи якийсь інший по черзі комуністичний інтернаціонал та цим самим назавжди відсеперуватися від Москви та її зрадницької ідеології і політики.

Ось так виникла і на таких підставах утвердилася двоцентровість в комуністичному русі.

Але тут виникає питання, а як далеко цей розрив між Советським Союзом і Китаем може

зайти і як довговічним він може бути? Очевидно, що якщо на перешкоді не тряпляться якісь непередбачені струшення у міжнародних взаємовідносинах, то такий стан річей в комуністичному таборі може продовжуватись протягом довшого часу.

Певно, не виключена можливість, коли будуть робитися певні спроби, щоб усунути розбіжності між цими двома центрами комуністичного руху і таким чином привернути бодай хоч подібність попередньої єдності між нами. Але такі намагання навряд чи дадуть якісь позитивні наслідки. Бо спроба утвердити Москву чи Пекін як безумовний центр комуністичного руху в світі сьогодні тягне за собою уживання заборонених засобів. Отже повна реставрація єдності комуністичного руху в світі насьогодні виключена.

Але якщо виключена можливість єдності в комуністичному таборі, то в той же час виключена і можливість повного розриву між цими угрупуваннями, тобто розриву до степені явно ворожого відношення одного до другого та спілкування будьякого із них із некомуністичним світом для одержання перемоги над другим. Чому? Бо які б нестерпні розбіжності між ними не були, обидва вони усвідомлюють, що від такого звороту справи вони нічого не виграють, лише все програють і то на користь вільного світу, чи, як вони називають, на користь імперіалістів.

Советський Союз і Китай, як відомо, досить вправнені щодо градації ворожих взаємовідносин і тому не буде несподіванкою бачити, коли розвиток суперечностей між ними може дійти до стадії мілітарного конфлікту, на зразок того, який був на тому ж самому прикордонні в 1938 році, але буде великим дивом, якщо той конфлікт піде далі чим тоді, тобто переросте у війну між ними.

Отже, оскільки цей стан річей у взаємовідносинах між Советським Союзом і Китаєм правдоподібно буде продовжуватися протягом якогось довшого часу, то наслідком цього може настати поважна еволюція і видозміна у дотеперішніх взаємовідносинах між різними комуністичними державами і некомуністичним світом. Бо вже сьогодні ввесь комуністичний бльок переживає глибоку кризу нерішучості і хитання щодо вирішення, як далі бути, яке становище комуністичні держави мали б зайняти супроти некомуністичного світу. Іншими словами, уже тепер робляться зусилля знайти відповідь на питання, — чи треба уявляти буття, світу, як непримеренне і смертельне змагання між комунізмом і вільним світом, змагання яке неминуче матиме своїм наслідком і в недалекому майбутньому тотальнє знищеннє того чи іншого табору, а чи то обидвох разом, а чи то визнати, що справа соціалізму може форсуватися вперед більше скомплікованими, більш повільними і розтягнутими в часі, але менше вагітними на катострофальні наслідки засобами, а значить виключаючих необхідність напруження зусиль для утвердження комунізму у всьому світі ще в наш час.

Але лінія поділу думок в цій справі не є чіткою, навпаки дуже часто ці два погляди суперечать один одному навіть в одній і тій самій концепції. І ось в цьому вся справа, в цьому заплутаність ситуації і безпорядність становища, в якому змушені борратися комуністичні лідери.

Крім цього в гру вступає ще й другий фак-

тор, який посилює розброд і дезорієнтацію в комуністичному таборі, тобто факт небажання сателітів поступитися своїм національним суверенітетом, своєю хоч відносною свободою.

Тут є важливим усвідомити, що в наслідок двоцентровості, яка постала в комуністичному русі, сателітні країни набули для себе багато ширше поле для маневрувань, більші можливості для нав'язання взаємовідносин з некомуністичним світом, більші можливості для формування принципів своєї внутрішньої політики та більші можливості для незалежних рішень.

Як все це виглядає в світлі конкретних фактів?

Коли советському керівництву для сконсолідації і здисциплінування комуністичного бльоку необхідно було засудити Китай та ізолятувати його від світового комуністичного руху і коли для всього цього вони потребували підтримки сателітів, то останні заявили йому своє рішуче ні. Бо вважають, що чим більші розходження між Москвою і Пекіном і чим довшими вони будуть в часі, тим краще для них, тим більшою свободою вони можуть користатися і тим більше незалежними від Москви вони можуть бути.

Щоб перемогти західний світ методою т. з. мирної коекзистенції, Москва вирішила зорганізувати народні господарства сателітних країн в той спосіб, щоб створити із них єдиний господарчий комплекс, плянований і керований з одного центру — Москви. При чому, все це мало б бути зробленим так, що кожна сателітна країна в цілях максимальної продуктивності мала б розвивати в себе ті галузі народного господарства і виробляти таку продукцію, яка на думку Москви більше відповідає наявній сировинній базі та кваліфікованій робочій силі тієї країни.

І сьє, недивлячись на те, що весь цей задум Москви нібито йде впари з марксистським економічним вченням, сателітні держави, одні мовчки, а другі голосно заявили своє ні. Чому? Бо на їх лумку, зрештою правильну, однобічний характер розвитку їх народних господарств неминуче приведе їх до стану прибутку до советської економіки, поставить їх в залежне становище від народного господарства Советського Союзу.

Шобільше, якби ці плянування Москви вдалися, тобто якби її вдалося взяти під контролю народні господарства сателітних країн і зробити їх придатками свого господарства, то для сателітних країн залишився б лише один крок до остаточної втрати своєї політичної свободи та обернення їх в союзні республіки Советського Союзу, або, говорячи мовою реальних фактів, в провінції російської імперії. І сьє цього то т. з. братні соціалістичні народи і не хотять.

Не хотять вони пропланованої Москвою пов'язаності своїх народних господарств з господарством Советського Союзу ще й тому, що через таку пов'язаність у народів сателітних країн може витворитись небезпечний для їх буття психологічний комплекс, тобто невіра у власні сили, почуття своєї меншевартності та рабське приниження перед «великим» російським народом. Бо ж ясно, що все те — і розвиток їх народного господарства і можливий добробут тих народів буде приписано не на конто праці і зусиль тих народів, а на конто Москви, на її нібито добродійства й організаторський хист.

Щоб заохотити сателітні держави до більш

тіснішої співпраці з другими комуністичними державами Москва шляхом намовлень і погроз намагається не допустити їх до нав'язання економічних зв'язків з Заходом. Але все це даремно. Сателітні держави кинулись у всі кінці світу, а головно до таких західних країн як Америка, Західня Німаччина, Франція і Англія, шукаючи їхньої підтримки та укладаючи з ними торговельні угоди. Деякі із тих сателітних країн йдуть ще далі, а саме промошують шлях до можливого вступлення їх до західно-європейського економічного об'єднання, популярно знаного як Спільнота Ринку. А вже зовсім не бувалий прецедент в історії буття сателітів, коли деякі сателітні країни дозволяють собі самим політично репрезентувати себе в зовнішньому світі, минаючи Москву і негуючи її амбіції.

Що ж є підставою такого самовольства і непослушництва сателітних режимів? Підставою до цього є:

1) певне відпруження у міжнародних взаємовідносинах, відсутність прямої і очевидної небезпеки війни, а значить і відсутність необхідності для певного згуртування і самообмеження, у зв'язку з цим, для самозахисту.

2) якщо раніше для сателітів був один і то обов'язковий зразок, як треба будувати своє життя, тобто вони мали взоруватися тільки на Советський Союз, то сьогодні таких зразків є декілько, а саме советський, китайський, югославський і т. д. Отже більший вибір і більше поле для маневрувань.

3) той факт, що і Москва, і Пекін дуже потребують політичної підтримки з боку сателітів і через це змушені конкурувати між собою в залишнях до них означає, що ані Москва, ані Пекін не встані здисциплінувати сателітів інакше як лише схваленням і визнанням шляхів, ними обраних.

Але з другого боку, свобода вибору й маневрувань для сателітів не є обмеженими, навпаки їх дія має свої межі. Комуністичні режими країн Східної Європи не можуть, перш за все, розірвати зв'язків мілітарного союзу, який поєднує їх з Советським Союзом.

Правда Югославія це зробила, але це не означає, що така можливість є і для сателітів. Бо в той час коли Югославія поривала мілітарні зв'язки з Советським Союзом, то тоді ще не існувало Варшавського пакту, членами якого сателітні країни тепер є, а також не існувало і Атлантичного пакту, існування якого для сателітних режимів є смертельною небезпекою. І друге, сателітні режими не можуть стати на шлях заперечення марксистської ідеології або відмовитись від монополю на владу над своїм народом, яку та марксистська ідеологія їм дає і оправдує її. Отже відмовлення від марксизму було б для сателітних режимів рівнозначне політичному самогубству.

Але що саме сателітні режими можуть робити і до деякої міри роблять тепер, так це посвоєму формувати їх власні національні, економічні і соціальні інституції по лінії більшого лібералізму і індивідуалізму. Вони також можуть послабити обмеження, як це робить Югославія для свого народу щодо його контактів з народами некомуністичного світу і в цій сфері буття дещо підняті залізну заслону.

Як складовою частиною цього процесу, сате-

літні режими можуть протиставитись зусиллям Москви втягнути їх в більш міцніші зв'язки, особливо економічного характеру з іншими комуністичними державами.

I нарешті, оскільки сателітні країни не можуть вийти із комуністичного мілітарного союзу, а точніше з Варшавського пакту, то вони можуть при певних сприятливих умовах зменшити наголос на мілітарний фактор у їх житті і то до ступеня, де він не був би надалі перешкодою до найміні часткового політичного наближення до їх західних сусідів. Тобто можуть зробити певного роду розвізю свого дотеперішнього розуміння історичного процесу і свого наставлення до некомуністичного світу.

Взагалі ж вибір для сателітних режимів під сучасну пору є лише можливим між повною державною незалежністю на зразок Югославії і наслідуванням політично-соціальної системи Советського Союзу та рабського і боязкого визнання його зверхності.

Виникає питання, а що ж мав би робити Захід у зв'язку з ось такою ситуацією в комуністичному блоці, а зокрема в тій частині його, яка репрезентована Москвою?

Перш за все, якою б обмеженою свободою руху сателітних режимів не була, Захід не сміє її легковажити. Бо в цьому русі криються два важливих моменти, а саме, або він буде й далі розвиватися і поширюватися і в той спосіб послаблюватиме позиції комуністичного руху в світі, або він буде звужуватися і дасть можливість комуністичному блоцю сконсолідуватися, а значить і помножувати свої сили.

I друге, буде це так, а чи інакше — все залежатиме у великій мірі від Західу, від його політики і наставлення до сателітних режимів. Бо ж це в спроможностях Західу або провадити свою політику супроти сателітних режимів так, щоб створити для них певні вигоди і користі за їх зусилля наблизитись до нього, або навпаки. Іншими словами, Захід може виявити своє примирення з існуванням тих режимів і таким чином довести їм, що їм немає чого боятися від Західу якщо вони, сателітні режими, будуть утримуватися від ворожої і диверсійної діяльності супроти Західу. Або Захід буде й надалі триматися засади, що його метою буде повалення тих режимів і тим самим дозволити сателітам прийти до переважання, що будь-яке наближення їх до Західу неминуче буде використане останнім в його користь.

Яка ж відповідь Західу повинна бути на ці питання в ближчому майбутньому? Нажаль чи нащастия Захід, а точніше, найголовніші потуги Західу не мають покищо одної точки погляду щодо формування якоїсь відповідної політики, щоб використати ось ці процеси в комуністичному блоці. Правда, колись президент Сполучених Штатів Америки Джонсон проголосив, що від нині уряд Сполучених Штатів не вважає комуністичні країни Східної Європи за сателітів чи безмовних рабів Москви, а значить і не зараховує їх до ворогів американського народу. Що у зв'язку з цим уряд США готовий вступити з ними у ділові зв'язки і піти на зустріч їх потребам.

Але якщо взяти економічну політику західних великопотуг, лімітовану ухвалами американського Конгресу і країн Атлантичного пакту, то вона покищо залишається такою, якою була

зформульована понад півтора десятка років тому. Тобто, що економічні зв'язки Західу з країнами комуністичного блоцю можуть відбуватися лише в досить обмежених рамках, застерігаючих перед можливістю мілітарного зміщення комуністичного блоцю.

Але, коли ідеться про мілітарний фактор у взаємовідносинах між Західом і країнами комуністичного блоцю, то фактом є, що західні великопотуги категорично проти ідеї мілітарного незаангажування на європейському континенті, проти ідеї відтягнення іншонаціональних збройних сил з європейського континенту, а також проти сугестій щодо вкладання пакту неагресії між Атлантичним і Варшавським пактами. Щобільше, західні великопотуги майже демонстративно уневажнюють свої попередні обмеження щодо озброєння Західної Німеччини, яка все більше і більше стає в позицію основної європейської потуги в системі НАТО.

Якщо до цього ще додати небажання західних великопотуг, за виключенням Франції, визнати остаточність сьогоднішніх кордонів Німеччини та підтримку західно-німецького уряду щодо його непримеренного ставлення до східно-німецького режиму, то стає зрозумілим, чому лідери сателітних країн, ставши віч-на-віч перед такими фактами, не бачать перспективи на послаблення мілітарного фактору у взаємовідносинах між Сходом і Західом та можливості виведення советських військ з їх території.

Але може найбільше занепокоюючим явищем для сателітних країн є той факт, що одноразово з прогресивним озброєнням Західної Німеччини уряд останньої безкомпромісово залишається на позиціях негайного і всіми можливими засобами об'єднання Німеччини.

Комбінація цих факторів має найсильніший ефект на чуття і думання лідерів сателітних країн. I навпаки, будь-який один із цих факторів правдоподібно був би меншим злом у їх свідомості. Бо рішучість західно-німецького уряду щодо об'єднання Німеччини могла б бути більш-менш толерованою, якби вона не була підтриманою політикою озброєння Німеччини. Або навпаки, озброєння Німеччини могло б бути терпимим для сателітних країн, якби воно відбувалося одноразово із згодою політичних лідерів Західної Німеччини прийняти факт існування комуністичного режиму у Східній Німеччині як болючу необхідність часу, а справу об'єднання Німеччини полищити лікувальним рукам майбутнього.

Ноголос же на негайне об'єднання Німеччини, а до того ще й засобами відродженого мілітаризму, витворює в сателітних країнах почуття настороженості та єднає народи й уряди тих країн у спільній реакції страху і непевності за майбутнє.

Отже, із всього цього виходить, що Захід має досить обмежені можливості для заохочення сателітних країн до більш сміливої і рішучої дії їх в напрямку усунення перешкод, відділяючих їх від решти світу. I це тоді, коли бажання для кращих взаємовідносин між Сходом і Західом знаходить свій вияв не лише у свідомості десятків мільйонів звичайних людей в східно-європейському просторі, але також і в свідомості їх певних партійних лідерів.

Тому, якщо дійсно в єдиності сила, то комуністичні лідери, зокрема російські, можуть бути

тільки вдячні Заходові за його політику, яка зменшує політичну вартість двоцентризму в комуністичному бльоці та сприяє витворенню заходів єдності в ньому. Іншими словами, Захід своєю непередбачливою політикою може спричинитись до консолідації комуністичного бльоку так, як не зможуть цього зробити найкращі бажання і найщиріші зусилля комуністичних лідерів.

Але оскільки так, оскільки Захід своєю необачністю може стати в позицію об'єктивного поборника бродінь в комуністичному бльоці то питання, якою ж мала б бути його політика, що дала б для нього можливість уникнути ролі та оправдала надії десятків мільйонів людей в Східній Європі?

Мала б це бути політика, яка через своє заангажування до мало правдоподібного негайного визволення, засуджувала ті десятки мільйонів людей на явну мізерію і нещастя на випадок війни чи то на несзначений час животіння під гнітом комуністичних режимів, а чи може політика, яка б мала менш амбітні аспірації але більш обіцяючі наслідки? Тобто, політика спрямована на пом'якшення жорстокості комуністичних режимів та повалення бар'єрів які відсепаровують тих людей від контакту з вільним світом? А це значить політика яка б поширювала та поглиблювала внутрішні суперечності в комуністичному бльоці та сприяла б нарощанню умов та засобів для революційного повалення комуїзму і російського імперіалізму.

Очевидно для народів Східньої Європи більш сприятливою політикою була б ця остання. Але чи можлива така політика Заходу?

Так, можлива, бо вона логічно витікає із концепції мирної коекзистенції або інакше, із концепції боротьби за майбутнє світу іншими засобами чим війна і термоядерна зброя.

Винекає ще питання, а як все це може впливати на долю нашого народу та чого ми можемо сподіватися? Як відомо ідеологічною підвальною в утворенні СССР була ідея створення осередку світової революції з одного боку та прайобразу майбутньої форми співжиття народів з другого. В ім'я цього вимагалося і вимагається від народів Советського Союзу зренчення від своїх національних інтересів та покірного життя під диктатом Москви.

Сьогодні ж, коли в наслідок банкротства ідеї комунізму, світова революція зайшла в глухий кут, а комуністична ідея виявилася неспроможною не тільки злити в один Союз Советських Соціалістичних Республік всі так звані соціалістичні країни, але навіть не може усунути причин тертя між ними, то невиключена можливість, коли у свідомості провідного прошарку неросійських народів СССР може виникнути питання: а яка ж мета дальніго існування такої поднаціональної конструкції як Советський Союз, та чи не став він часом пережитком минулого, а чи то просто невдалим експериментом?

Отже, такі питання неросійських народів цілком можливі, а може вже й поставлені перед Москвою, бо інакше з якої рації московська пропаганда заходилася би переконувати населення Советського Союзу про ніби то велику різницю в свідомості між неросійськими народами СССР і народами країн народної демократії та про нібито не підготованість тих народів до включення

РАДАР

Батьківщиною радару є Англія, а час його винаходу треба рахувати 1935 рік. Дійсним його винахідником є шотландський учений Д-р. Роберт Ватсон- Ватт.

Доктор Ватт народився в 1892 році в родині бідного столяра в містечку Брехін. Маючи велике бажання і здібності до науки, він на держав-

Радарна установка

ний кошт зкінчив в Данді університет і став машинобудівельним інженером. Однак не судилося йому присвятити свої здібності цій праці. Державний інститут для дослідів повітроплавання покликав його на становище метеоролога. В 1930 році Д-р. Ватт отримав нову посаду керівника радіовідділу при Державному науково-дослідному інституті фізики в Лондоні.

Перебуваючи в останньому він розробив нову систему оборони проти літаків, визначаючи точно їхню позицію в повітрі. Цей свій винахід він продемонстрував вперше перед високими урядовцями міністерства повітряних сил. — 26. X. 1935 року, а в 1937 році вперш встановив свій радар в літак. (Закінчення на 14-й сторінці)

іх до складу Союзу Советських Соціалістичних Республік?

Отже, коли сьогодні така пропаганда наполегливо ведеться в Советському Союзі, то, очевидно, є для цього серйозні підстави, тому що комунізм надалі не може бути покривалом російського імперіалізму, тому що російський імперіалізм оглоється і цим самим сприяє постанню протиросійських настроїв та нарощанню революційної ситуації в Советському Союзі.

Наколи ж до всього цього додати ще й той факт, що сучасні лідери Советського Союзу під впливом банкротства комуністичної ідеї, вимушеної коекзистенції з вільним світом та зліденною життя їх народів здеморалізувалися і тому, замість вести свої народи, безпорадно пристосовуються до виявів народної стихії, то очевидно справданим буде припустити, що ми живемо в знаменну добу, в добу, коли ми можливо, будемо свідками і учасниками визволення української нації і утвердження української незалежної держави.

МАЙБУТНЄ АВІОМАТОК

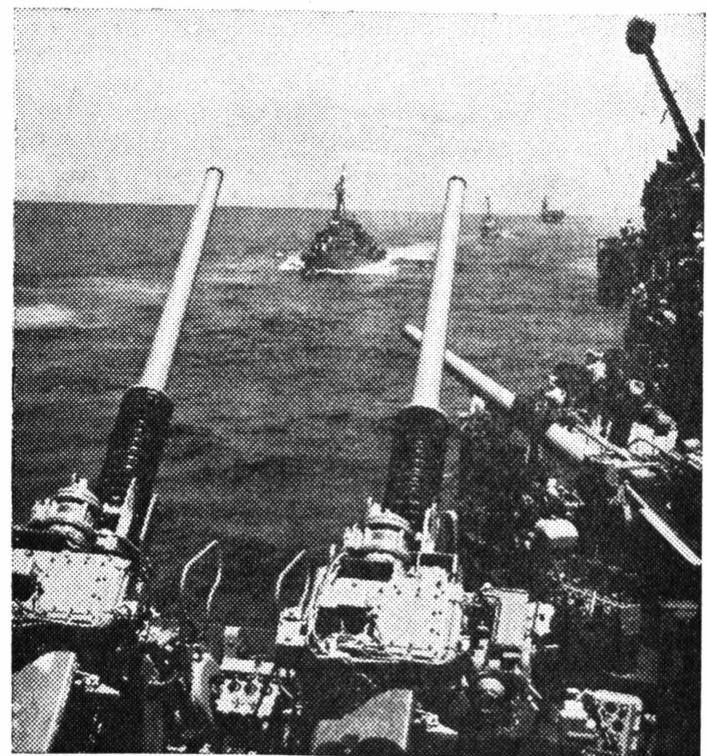
Протягом попередніх років у військових операціях авіоматки відігравали дуже важливу роль. Це було помітним і в останню світову війну в американських атакуючих з'єднаннях, замінених тепер з'єднаннями атомовими підводними човнами, озброєними ракетами «Полярис» з великою нишівною силою, радіусом дії понад 2400 км. Яку ж ролю тепер мають відігравати авіоматки, що все ж таки лишаються на озброєнні?

Можна припустити, що дотеперішньої ролі авіоматки відігравати не будуть, але можуть прислужитись в так званих «обмежених операціях», подібних до таких, як були коло Суезу, Кувейту, Борнео, або в час Корейської війни.

Завдання авіоматок є різноманітні, але найважливіші з них такі:

1) Захищати морські з'єднання від атак підводних човнів, бомбовиків та берегової артилерії як в час висадки на ворожий суходіл, так і в час операцій на ньому.

2) Забезпечувати атаку військових літаків з своєї бази (авіоматки) на ворожі укріплені пунк-

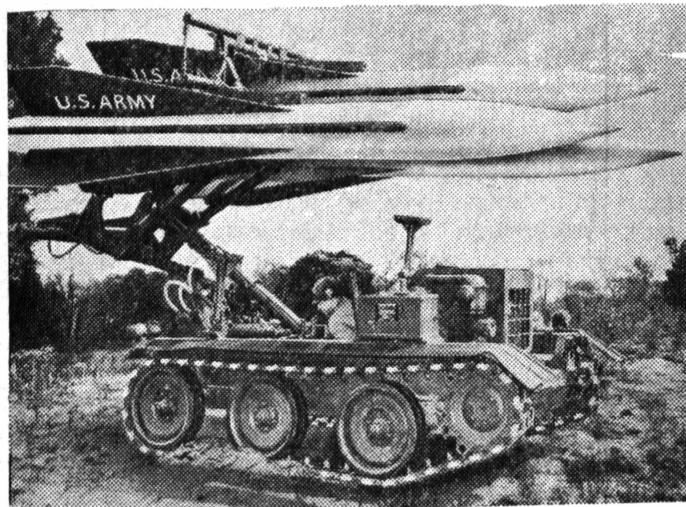
Військові кораблі Сьомої морської флоти
збройних сил США

ти, а також активізувати розвідчу службу в ворожих запіллях.

3) Підтримувати операції висаджених військових сил на ворожім суходолі військовими літаками з своєї бази.

Важливу роль можуть відіграти авіоматки також в час військової блокади, де вживається система конвоїв, в яких важливою частиною можуть бути авіоматки.

Щождо розмірів авіоматок, то думки фахівців зводяться до того, що з метою забезпечити більшу маневровість і ефективність їхньої дії їх розмір повинен бути невеликим.

Ракета «Фальке» на лафеті гусеничного ходу

Військові новини

Для протиповітряної оборони від міжконтинентальних ракет, в США випробувано дві артилерійських оборонних систем. Одна з них з звичайної 120 мм танкової гармати, ствол якої розсверлений до 127 мм і продовжений до трьох метрів. При вистрелі висота лету стрільна досягла 76 км. В другій гарматі калібром 406 мм, що є на озброєнні американських військово-морських сил, також був розсверлений ствол і при вистрелі

її стрільно вагою 80 кг. досягнуло висоти 104 км.

По підрахунках, фахівці запевняють, що не повних дві тисячі таких гармат, при скорості шести вистрілів на хвилину, вистачить прикрити всю територію США перед загрозою міжконтинентальних ракет противника. При чому, це буде менше затрат на 20% від розроблютої тепер оборонної системи «Найк-Ікс» для двадцяти найважливіших районів США.

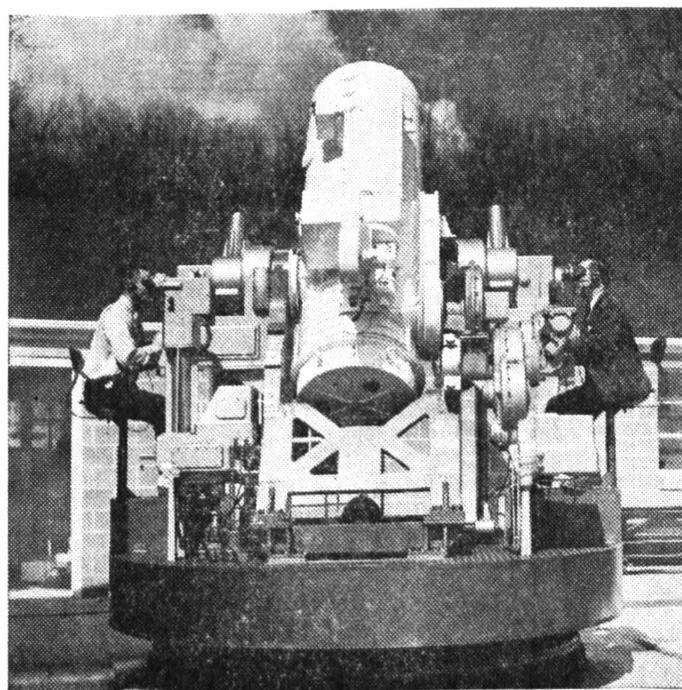
* * *

Американські науковці сконструювали новий легкий бойовий танк «генерал Шерідан», який має таку ж саму ефективну силу стрілів, як по далеких так і по близьких бронірованих цілях, як і великі тяжкі танки понад п'ятьдесят тонн старої конструкції. Побудований він з легких алюмінійованих сплавів вагою 16 тонн, шириною 2,27 м, довжиною 6,1 м, та 2,43 м висотою. Переїдає всі водяні перегороди та легко транспортується літаками.

І ТУТ МОСКВА

Як виявилося тепер, на судовому процесі в справі «нешасливого випадку» 9. 4. 1964 р. на стрілецько-вишколльному полігоні НАТО в Берген-Гоне (Західна Німеччина), на якому було 10 убитих і 9 поранених спостерегачів-фахівців з військової академії Західно-Німецьких Збройних Сил, що цей «випадок» був підготований Союзенно-Зональною Політичною Розвідкою.

Але найголовніша його якість — озброєння. В кругом рухаючій башті установлено коротку 152 мм гармату, з якої можна навіть на далеке віддалення стріляти керованими ракетами, а на близьке — звичайними осколочно-фугасними стрільбами. Тепер випробовується для нього спеціальний телескоп.

Американська камера телескопу, що може пересилати зображення, яким керують на віддалі

цільна порохова ракета «Шіллела» вагою 20 кг, яка після її висірілу з каналу ствола до цілі керуватиметься за допомогою радіо. Головку цієї ракети можна також наповнити ядерним або звичайним взрывчастим зарядом.

* * *

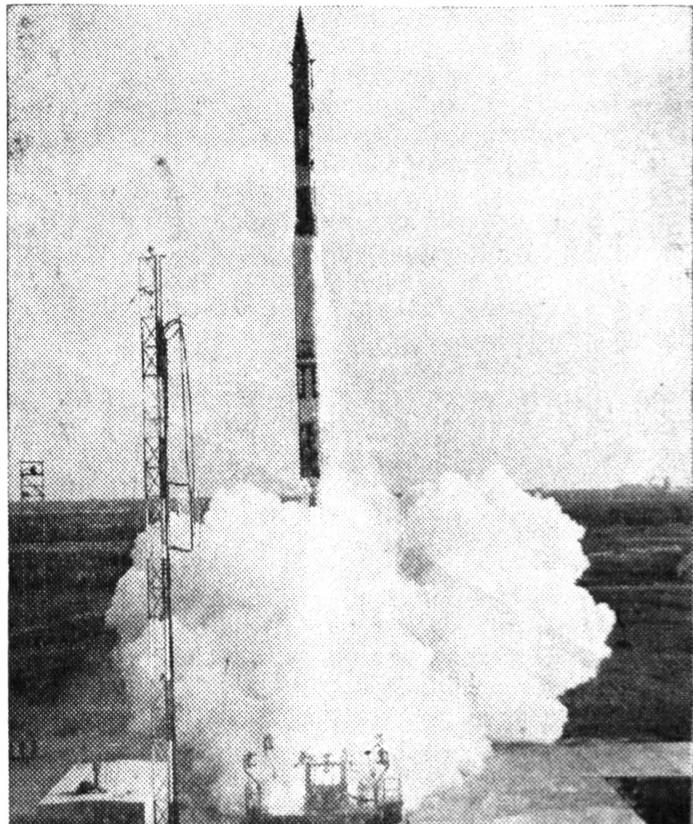
З метою збільшення сили й ефективності вогню рушниць та автоматів, недавно в американській армії прийнято на озброєння патрон, в гільзі якого дві кулі калібром 7,62 мм встановлені одна за одною. Вага кожної кулі виносить всього 5,18 грам.

* * *

В час спорудження будинку в лондонському районі Поддінгтон, будівельні робітники виявили півмісяцьку бомбу, скинуту з держабля в час першої світової війни.

* * *

Для підготовки фахівців ракетної зброї в Енгельбері відкрито спеціальну школу вишколу фахівців для Західно-Німецьких наземних військових сил.

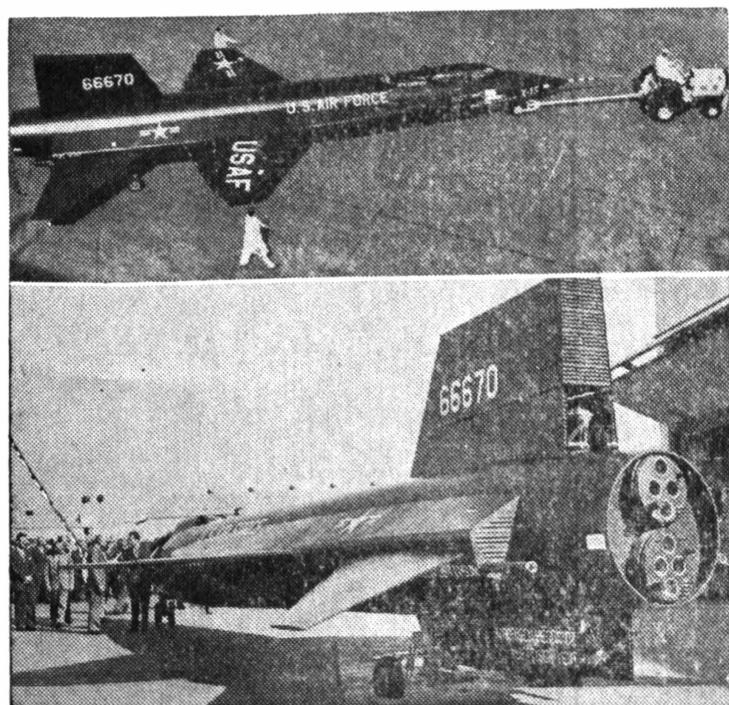
Ракета «Вандуагд»

В кінці 1964 р. в південно-західній Еспанії, недалеко міста Уельва закінчилися спільні американсько-єспанські маневри під назвою «Сталевий спис», в яких брало участь 80 військових кораблів атлантическої флотилії США, 14 єспанських кораблів, 50 тисяч бійців і офіцерів та бойові авіаційні з'єднання обох країн.

Завдання маневрів — швидке перекидання по морю з північної Кароліни США до Еспанії 28-тисячного з'єднання американської морської піхоти й ефективність сучасної її дії. До цих маневрів приглядалися як спостережники морські міністри США Ніце і Еспанії адмірал Ньета Альтунес.

В кінці 1964 року закінчилися великі трьоденні маневри японських і американських військово-повітряних сил.

В цих маневрах брали участь 300 японських і 350 американських військових літаків, у тому числі бомбардувальники «B-57», винищувачі «F-102», «F-101», чотирі підрозділи керованих стрілень «Ніка-Аякс» та 35 тисяч американських і японських офіцерів та солдатів.

Комбінація ракети і літака «Х-15»

Природа і наука

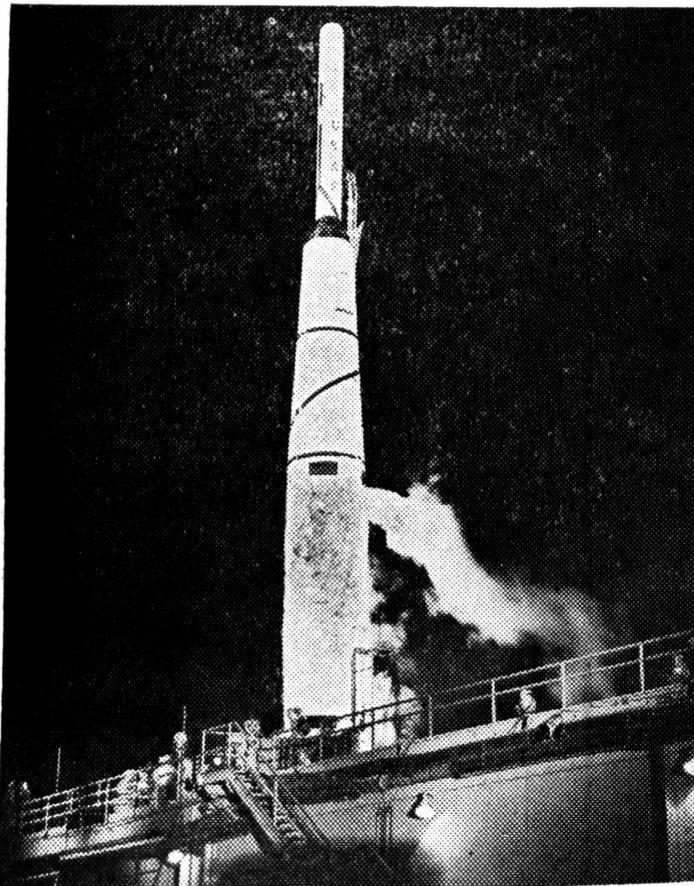
Ми є свідками того, як з кожним днем розвивається і йде вперед наука і техніка. Ми є також свідками того, як за останні роки науковцями розроблено цілий ряд різних видів грізної зброї. Але деякі ці винаходи, в порівнянні з природою, уже є перестарілими. Так, наприклад, удосконалюючи повітроплавство, конструкторами було зауважено, що при великих швидкостях руху виникало постійне коливання крил літака, так званий «флотер», що спричиняло потовщення крил, а це може привести до катастрофи. Якщо б учени звернули спершу увагу на лет звичайних бабок і їхні крила, то на усунення шкідливого коливання крил літака не потрібно було б витрачати десятки років.

— 0 —

Винахід приладу для використання інфрачервоного випромінювання забрав багаторічну працю в учених. Коли б спершу звернули увагу на спеціальний орган (він міститься між очима і ніздрями) так званих громучих зміїв, які мають слабий зір, нюх і недостатній слух, але успішно полюють у пітьмі на дрібних звірят і птахів, то вони дізналися б, що цей орган є ніщо інше, як живий приймач інфрачервоного випромінювання, що дає можливість відчувати різницю в температурі з точністю до однієї тисячної ступня.

— 0 —

Коло берегів Америки на дні Антлантического океану живе риба, яка майже не рухається. Її очі і рот розміщені на спині. Для добування харчів вона має «автоматичну рушницю» — м'язи її очей являють собою ніби систему електричних батарейок. Якщо в очах цієї риби виникає чітке

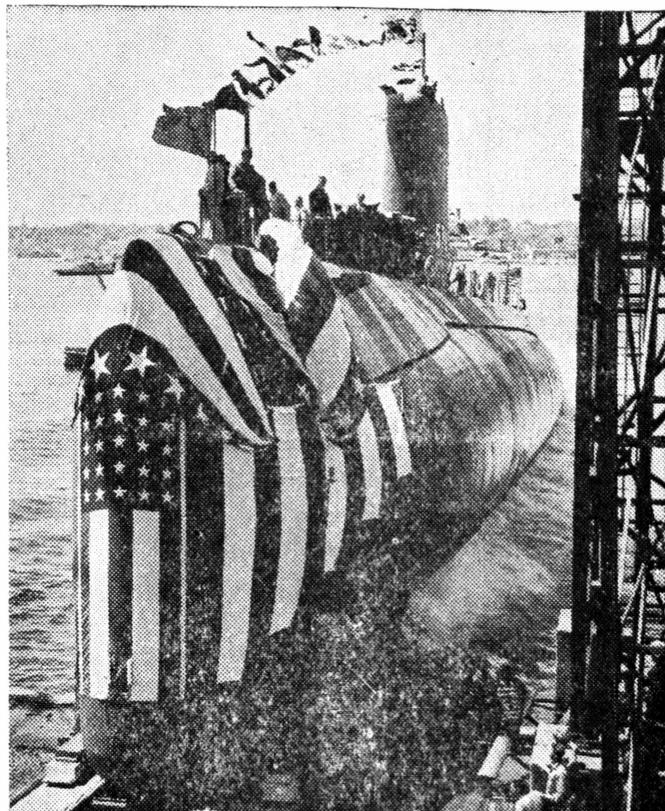

Ракета «Топ»

зоображення малька, що пропливає над нею, то це сигналізує батарейку і до малька летить електрична іскра, і паралізована жертва попадає прямо в рот. Чи не відповідає це автоматичній системі зенітної противітряної оборони, що складається з зенітних гармат і льокаторів?

— 0 —

Французький фізик Поль Ланжевин, що сорок років тому здобув патент на перший у світі

Підводний човен «Скет»

ультразвуковий льокатор, який мав призначення боротися з підводними човнами, не знов, що такими «патентами» вже від початку свого існування користуються деякі риби, сови, комахи, морські свинки, кити, пацюки, кажани і деякі інші тварини та комахи.

Правда, різниця між льокатором французького вченого і природним дуже велика. Вона полягає в тому, що природний льокатор в двадцять два мільярди разів ефективніший від сучасних приладів. Наприклад, кажан може в цілковитій темряві відрізняти перешкоду на своєму шляху, навіть якщо вона не більше двох десятих міліметра. До речі, штучні прилади досягають ваги до тисячі кілограмів, в той час як льокатор кажана має вагу кількох десятків грамів.

— 0 —

В зв'язку з випробуванням атомових і водневих бомб посилюється стурбованість за людське життя, якому загрожують радіоактивні опади. Ці опади дійсно розкладають клітини живого організму й якщо їх появиться забагато, настає неминуча смерть усіякого живого організму. Але цікавим є, що на тихоокеанському острові Нію земля є дуже радіоактивною. Такої радіоактивності не виявлено ще ніде в світі, а организми мешканців цього острова в десять разів більш

НОВІ ВИНАХОДИ

Для відділення газу від товщів, американська фірма «Маркал Електрозвонікс» в Бербанку — штат Каліфорнія, розробила ультразвукову установку, за допомогою якої через відповідний клапан в товщі вводитиметься ультра звук, від якого у вигляді пухирів буде відділятися газ.

* * *

В Англії сконструйовано хемічну «пилку», за допомогою якої можна розрізати предмети, не викликаючи в них деформації. Довжина цього інструменту 45 см., ширина — 38 см., а висота — 28 см. Він призначений головним чином для виготовлення вільних від унутрішніх напруг зразків монокришталевих і багатокришталевих металів.

* * *

Одна з американських фірм сконструювала безклавішну друкарську машинку, яка працює від голосу диктуючого з швидкістю 500 слів на годину, цебто близько в шість разів скоріше від найліпшої стенографістки. Основною частиною цієї машини являється скляний диск, на якому нанесено 70 мільйонів одиниць інформацій, що відповідає близько півмільйонам слів. Якщо поставити ще і другий спеціальний диск, то її можна використовувати для перекладів з однієї мової на іншу. Така машина вже використовується для перекладів з китайської і російської мов на англійську. Недостатком її є те, що вона друкує слова не дуже чітко.

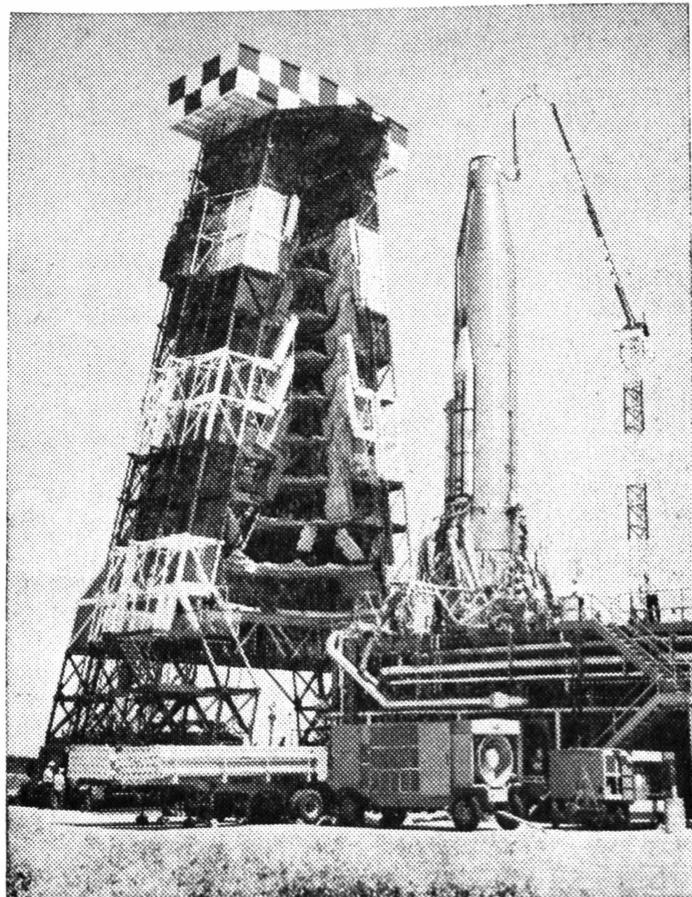
* * *

Західнонімецька фірма «Мікролямпа-Гезельшафт» виготовляє мініяторні лампи діаметром 0,8 мм., яких у сірниковій коробочці можна помістити 12 000 штук. Вага 1 000 таких лампочок важить 7 гр. Напруга — 1-1,5 вольт, а їхня служба діяльності — 700 год.

* * *

Як повідомляють з Гааги, тут голландський хемік К. Дулос заявив, що ним відкрито дешевий спосіб виробництва штучних алмазів. Він запевняє, що для отримання ним було використано хвильовий генератор, суміш генсаогену, тротілу і матриці з графітом, занурену в резервуар з водою.

радіактивні, як організми людей з інших кінців світу. І разом з тим переведені наукові досліди над мешканцями цього острова (їх є близько 5 000 осіб) показали, що ці люди є найздоровішими, в порівнянні з населенням інших островів Тихого океану. Входить, що є і такі людські организми, які можуть звикнути до радіактивності.

Міжконтинентальна 22,5-метрова ракета «Атлас»

Властивості морів

Найбільші припливи води появляються на канадському побережжі Атлантического океану в затоці Фунда — вісімнадцять метрів, на острові Баффінова Земля в затоці Фробішера — 15,6 метрів, в губі Пенжінській, Охотського моря — 12,9 метрів.

* * *

Різні глибини океану мають, приблизно, слідуєчі частини його площи: як 9 000 метрів = $1/2000^{\circ}$, глибше як 7 000 метрів = $1/1000^{\circ}$, від 3 000 до 4 000 метрів = $1/8^{\circ}$. Середня глибина світового океану має, приблизно, близько 3 800 метрів.

* * *

Сонячне проміння проникає в товщину океану на глибину 500-600 метрів. Лише дуже в прозорому Саргассовому морі проміння Сонця досягає до фотоплатівки на глибину 1 000 метрів.

* * *

Температура води на поверхні саме найтеплішого в світі Червоного моря досягає в серпні місяці $28^{\circ}-32^{\circ}$. Навіть у лютому місяці температура води не спадає $20^{\circ}-24^{\circ}$ тепла.

* * *

Якщоб перестав існувати атмосферичний тиск і в зв'язку з цим припинилося б стискування води морів і океанів на великих глибинах, то рівень води світового океану піднявся б на 60 метрів.

З історії

ШПИГУН В УРЯДІ

На 5. вересня 1944 р. президент Рузвельт оголосив засідання кабінету, в питанні, що робити з Німеччиною позакінченні другої світової війни. На це засідання був запрошений міністер фінансів Г. Моргентау, міністер закордонних справ К. Гулл, міністер військових справ Г. Стімсон і персональний дорадник, президента Гаррі Гопкінс, Але раніше заступник міністра фінансів Гаррі Декстер (пізніше розкритий як советський агент) ознайомив свого міністра Г. Моргентау своїм проектом про майбутнє Німеччини після перемоги альянтів. Між іншим, цей проект був Г. Моргентау схвалений. Довідавшись тепер про засідання кабінету, Гаррі Декстер піддав міністру Г. Моргентау думку, щоб за день перед засіданням кабінету зустрітись їм за приватною вечерою, запросивши на неї також міністра Стімсона, і у трійку обговорити «той проект», бо його мовляв, чекає велика опозиція. На цю вечерю запросив міністер Стімсон і свого заступника Мк Клоя.

За вечерею, ніби між іншим, Моргентау висловився, що його заступник Декстер виробив плян що до майбутнього Німеччини. При цьому він попросив Декстера до слова. З піднесеним голо-

сом Декстер почав викладати «свій» проект, в якому було зазначено, що:

«Необхідно перевести демонтаж і взагалі зруйнувати цілком всю індустрію, щоб цим самим стримати на майбутнє німецький військовий потенціял. Рур перетворити в аграрну область. Заарську область передати Франції, а Східню Прусію і Верхню Слезію віддати Польщі. Взагалі, Німеччину поділити на дві самостійні країни і ніколи не допустити їх до об'єднання, дозволяючи їм лише переводити між собою торгівлю. Австрію зробити незалежною країною.

Не так плян, як темпераментний доповідач зaimпонував Стіменсу і Мак Клою.

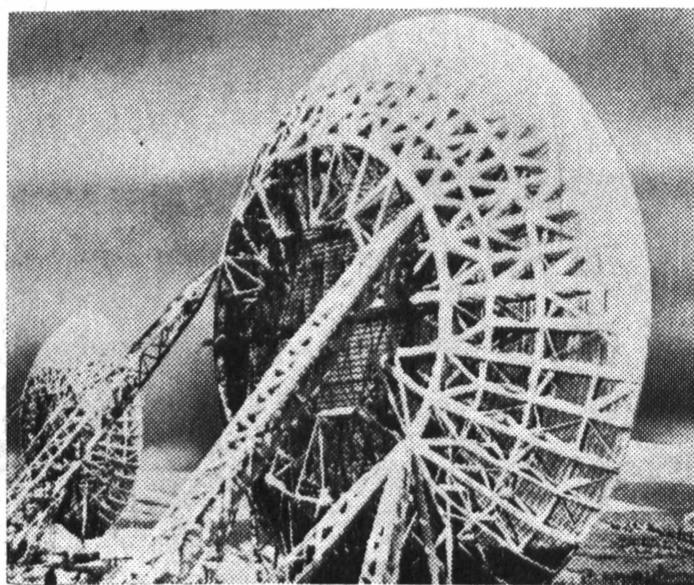
В час засідання кабінету 5.-6. 9. 1944 р. більшість присутніх на цьому засіданні висловилися за цей плян, але затвердити його не могли, бо в цій справі необхідно було ще порозумітися з англійським Прем'єр Міністром Черчілем. 15. 9. 1944 р. в канадському місті Квібек відбулася англо-американська конференція, на якій розглядалося лише питання військового характеру. Американський президент Рузвельт запросив на це засідання і міністра фінансів Г. Моргентау, який

Р А Д А Р

(Закінчення з 9-ї сторінки)

Про радар, як про якесь чудо техніки, говориться багато, а на удосконалення його по всьому світі витрачають мільярди доларів.

Радар є складний апарат. Він складається з антени осебливої конструкції, так званої десятиполюсної, забезпеченій рефлектором параболічної форми, з завданням з'єднання хвиль з предметом і їх зворотнього прийняття, приймача, за-

Радарні антени оборонного пасу на Алясці

безпеченого трубкою, за допомогою якого мікрохвилеві звуки перетворюються в коливання низької частоти, екрану, посиленого передатчика з особливою частиною, так званим магнітроном. Це являє собою серце радара;

За допомогою коротких радіохвиль радар ви-

значає положення та віддаль предмету в найгустіших хмарах, в великий темряві і мряці з безпомилковою точністю та перевищує всі нововідкриті апарати для вимірювання віддалі.

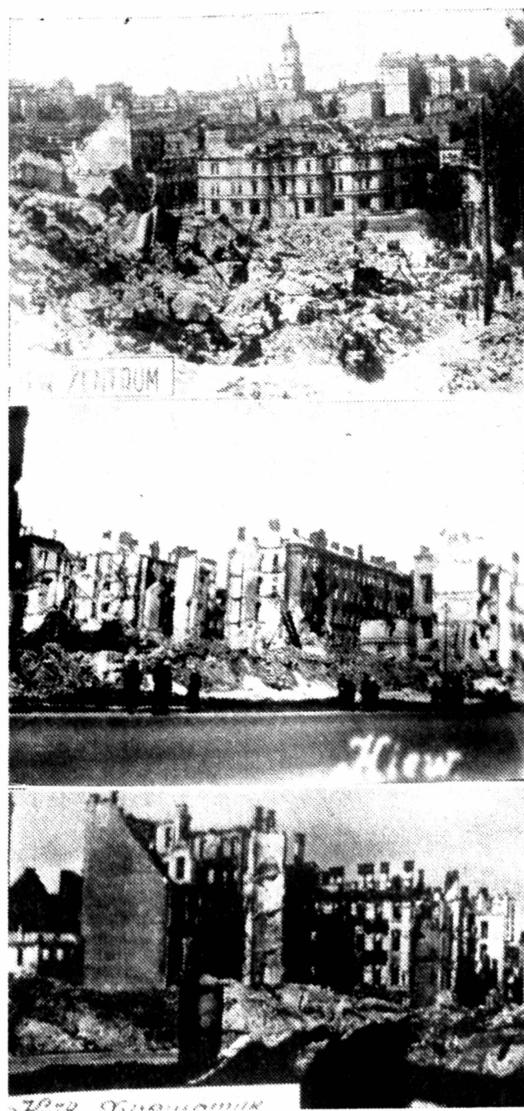
Дія радару базується на надавчій і відборчій комбінаціях. Надавча станція висилає ультракороткі радіові хвилі, що можуть проходити через дим, воду чи хмари і відбиваються від сталіх предметів як наприклад: літаки, кораблі чи скелі і як відгомін повертаються назад до місця, звідки була надана ця хвиля. Радар ловить хвилю, і підсиливши її, показує як плямку на флюоризуючому екрані з відображенням того тіла, на яке хвиля натрапила. Всю свою дію радар передує автоматично, і для людського ока лишається лише слідкувати за екраном.

Радар дозволяє не лише бачити якийсь предмет, а і визначає його віддаль. Знаючи швидкість з якою розходяться електро-магнітні хвилі, можна легко вирахувати віддаль даного предмету.

Зважаючи на те, що швидкість хвилі становить 300 000 км. на сікунду, учени виславши сигнал з Землі на Місяць, він через 2,4 секунди повернувся назад до апарату. Це значить, що радіохвиль за 2,4 сек. пройшла 770 000 км. (туди і назад), а з цього і виходить, що Місяць віддалений від Землі на 385 000 км.

Особливо велику роль в перемозі альянтів над німцями в другій світовій війні відіграв радар. За допомогою радару літаки могли орієнтуватися в пляні міста, над яким вони пролітали, виявляти наближення ворожих літаків, визначати висоту їхнього лету, їх напрямок, швидкість і кількість, незалежно від пори року, дня чи ночі. та атмосферичних умов. Слово радар походить від англійських п'яти слів: «Радіо-виявлення предмету і визначення віддалі».

Як на сьогодні так і на майбутнє радар займатиме одне з найперших місць у багатьох галузях науки і техніки.

Руїни Києва з другої світової війни

«принагідно» подав Черчілеві «плян свого заступника» про майбутнє Німеччини. Черчіль, нивидко пробігши очима по тому тексті, з деяким поденеруванням сказав Моргентау:

— Англія належить до Європи! Ви не можете вимагати від мене, щоб моя країна стала жертвою і трупом. Моргентау не лишилось нічого іншого, як забрати проект Декстера назад. В цю хейлину за плечима Моргентау прошепотів Декстер:

— Англія потребує грошей. Якщо вона їх бажає, то буде мати, але спершу хай прем'єр погодиться на «мій плян».

Після цього Моргентау зібрал свої папери і пішов до своєї секретарки. Їй він продиктував нові пропозиції які передав для учасників конференції. Але всі вони були відкинуті Черчілем. Тоді англійський прем'єр мініster викликав свою секретарку і продиктував їй свій текст проекту, який потім схвалив і президент Рузвелт. Цей проект підписали сторони ініціалами з тим, що його мають простудіювати і обговорити міністри закордонних справ обох країн.

— Але чому цю справу ми мусимо затягувати? — з невдоволенням промовив Моргентау. — Ми ж можемо її і сьогодні обговорити!

Але Черчіль не був тим, щоб довго думати і шукати слова в кешені.

— Достойний пане! — відповів він. — Ми

маємо рішати долю 80 мільйонів живих людей! Я вважаю, що за 80 хвилин ми цього не всилі зробити!

На засіданні американського кабінету, що відбулося 20. 10. 1944 р. Рузвелт передумав і «плян», який просував Моргентау був відкинений. За основу було взято таємну директиву ч. 1067, що була дійсною лише для американської окупаційної зони Німеччини. На підставі цієї директиви американська дипломатія користувалася тими напрямними на конференції великих «трьох» в 1945 році.

Гаррі Декстер через советського кур'єра «Анатолій» довідався, що влітку 1945 р. відбудеться в Потсдамі (Берлін) конференція «великих трьох», а саме — наступника померлого президента США Гаррі Трумана, Черчіля і Йосипа Сталіна. Перед цим днем він пішов до Моргентау і сказав йому:

— Пане Моргентау, Ви мусите також поїхати на цю конференцію. Все ж таки прошу Вас потурбуватися якось просунути мій плян. Хоч Черчіль і буде проти нього, але Вам в цьому допоможе Сталін.

І хоч Моргентау і був членом американського кабінету, але про цю конференцію він не зінав. Все це підготовлялося в суворій таємниці під гаслом «тірмінал», і в цю справу були втамнічені лише особи, що працювали над підготовкою цієї конференції: для Моргентау було дивно і обідно, що в цій таємниці був поінформований його помічник, а він про це нічого не зінав.

5. 7. 1945 р. Моргентау мав офіційну зустріч з президентом Труменом. Обговоривши загальні державні справи, він почав говорити далі:

— Пане президенте, мені відомо, що ви маєте відбути конференцію «трьох», де правдоподібно буде обговорюватися питання репарацій, пов'язаних з Німеччиною. Думаю, що при цих нарадах я буду потрібний, тому, дозволю просити супроводити вас.

На це Труман відповів:

— Думаю, що ваша присутність як міністра фінансів в Вашингтоні конче необхідна і важлива чим на конференції в Потсдамі.

Очі Моргентау засвітилися іскрами. З серцем

БЕНКЕТ В ЧЕСТЬ ПЕРЕМОГИ НАД НІМЕЧЧИНОЮ

На фото зліва направо: маршал авіації Таддер, маршал Жуков і генерал-лейтенант Спатц

він, банкір з Волстріту, — міністер фінансів США, поглянув на торговця краватками з Міссісурі, що наважився відомовити йому в проханні. Подумавши хвилину, він заявив Труменові:

— З цього всього я мушу зробити висновки. Я взагалі мушу передумати про моє перебування на становищі міністра фінансів.

Цього Трумен не чекав, але подумавши за хвилину, усміхнувшись, сказав:

— Добре! Якщо так, то я приймаю вашу резигнацію.

Не чекаючи такої відповіді, Моргентау негайно залишив кабінет президента. Цього ж дня вечером на пресконференції Трумен повідомив про уступлення міністра Фінансів Моргентау. При цьому і советський план про майбутнє Німеччини був похоронений на завжди.

Дорогі Побратими Легіонери!

Після деякої перерви, вручаємо Вам наступне число журналу «Штурм» — друкованого органу Легіону ім. С. В. ПЕТЛЮРИ.

Щоб уникнути великих переривів у виході журналу, звертаємося до Вас, як до організованого членства Легіону з проханням організовувати на місцях Вашого поселення широкий круг дописувачів до журналу як на військові теми, з науки і техніки, а також і з життя та діяльності осередків Легіону С. В. Петлюри. Розширити сітку кольортажу журналу, приєднуючи до нього як найбільше число читачів і передплатників. І останнє прохання, це зміцнити його матеріальну базу — організовуючи на місцях добровільні зборки на Пресовий фонд, та своєчасно, без затримки пересилати всю грошову належність для журналу «Штурм» на його банкове кonto, яке подаємо нижче.

Якщо ж це все з Вашою допомогою позитивно розв'яжемо, то таких переривів у виході жур-

налу «Штурм», які були до сьогодні, ми напевне позбудемось.

В міжчасі виходу журналу «Штурм» буде і надалі час від часу появлятися на сторінках «Українські вісті» в Новому Ульмі окрема сторінка «Легіонер».

Всю кореспонденцію просимо надсилати на адресу:

O. Sobtschynsky, 791 Neu-Ulm/D.,
Grabewiese 11, Germany.

Грошові розрахунки за журнал «Штурм», як рівно ж і добровільні датки на його Пресовий фонд, та належність з осередків для Головної Управи Легіону С. В. Петлюри, просимо пересилати лише на адресу:

Sturm, Kreis- u. Stadtsparkasse.
791 Neu-Ulm/D., Konto Nr. 3458.

ГОЛОВНА ВІЙСЬКОВА УПРАВА ЛСП

,ШТУРМ“

військово-політичний журнал
Легіону імені Симона Петлюри

Редакція колегія

Редакція не вміщує статей, не підписаніх ім'ям та прізвищем автора. В справі неприйнятих статей не листується. Редакція застерігає за собою право скорочувати статті і правити мову. Статті, підписані авторами не конче висловлюють погляди чи становище редакції.

Набувайте „ШТУРМ“ у Місцевих Відділах Легіону Симона Петлюри
та в уповноважених і кольпортерів „Українських Вістей“

Ціна одного примірника журналу „ШТУРМ“

Австралія	0:02:06 австр. фунт.
Австрія	8 австр. шил.
Аргентина	15 арген. пез.
Бельгія	12 бельг. фрн.
Бразилія	30 браз. круз.
Великобрітанія	0:02:00 англ. фунт.
Голландія	1 гол. гульд.
Канада	30 кан. центів
Німеччина	1 нім. марка
США	30 амер. цент.
Франція	1,5 н. франків